Філологічний проєкт «**Українське слово у вимірах сьогодення»**

Онлайн-журнал «Говоримо українською правильно»

***(жовтень 2026, № 12 )***

# *Зміни в українському правописі*

***Фемінітиви – не данина моді, як часто вважають. Вони властиві українській мові давно***

У попередньому випуску журналу (№ 11) КУ «ОЦПРПП» розпочато знайомство ***з новаціями та змінами*** нової редакції Українського правопису, який набрав чинності в березні цього року й поширюється на всі сфери суспільного життя, визначені в законодавстві, зокрема в Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Наразі продовжуємо цю роботу й знайомимо з іменниковими суфіксами на позначення осіб жіночої статі. У пар.32 зафіксовано правила творення жіночих відповідників до назв осіб за професією, діяльністю чи посадою. У сучасному словнику української мови в 11томах нараховано не менше 1500 пар слів у жіночому та чоловічому родах.

На позначення осіб жіночої статі від іменників чоловічого роду за допомогою іменникових суфіксів -к-, -иц(я), -ин-(я), -ес- утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі.

- Найуживанішим є **суфікс –к-,** бо він поєднуваний із різними типами основ:

*авторка, дизайнерка, директорка, редакторка, співачка, студентка, фігуристка, доцентка, лідерка, учителька, абітурієнтка, абонентка, альпіністка, амбасадорка, банкірка, баяністка, блогерка та ін.*

? ? ? Для закріплення матеріалу пропонуємо ***мовний тренажер.***

*Утворюються іменники на позначення осіб жіночої статі за допомогою суфікса **-к-** від усіх слів у рядку:

А прем’єр, переможець, філолог
Б фігурист, диякон, столяр
В співак, косар, майстер
Г студент, автор, директор

- Суфікс **–иц-(я)** приєднуємо насамперед до основ на **–ник** та **–ень:**

*верстальниця, набірниця, порадниця, засновниця, керівниця, очільниця, речниця, учениця, переможниця,посадовиця, благодійниця, двірниця, державниця, десантниця, доглядальниця, дослідниця, кадровиця, пасічниця, кривдниця, колядниця, племінниця, платниця, танцівниця, трудівниця, хабарниця та ін.*

? ? ? Для закріплення матеріалу пропонуємо ***мовний тренажер.***

*Утворюються іменники на позначення осіб жіночої статі за допомогою суфікса **-иц-(я)** від усіх слів у рядку:

А учень, порадник, верстальник
Б філолог, модельєр, начальник
В патрон, митець, письменник
Г продавець, муляр, плавець

- Суфікс **-ин- (я**) сполучаємо з основами на **-ець** та на приголосний:

*кравчиня, плавчиня, продавчиня, майстрня, філологиня, аналітикиня, астрологиня, арбітриня, бойчиня, борчиня, дієтологиня, кардіологиня та ін.*

? ? ? Для закріплення матеріалу пропонуємо ***мовний тренажер.***

*Утворюються іменники на позначення осіб жіночої статі за допомогою суфікса **-ин-(я)** від усіх слів у рядку:

А машиніст, очільник, грек
Б кравець, плавець, герцог
В оператор, піаніст, представник
Г парфумер, прокурор, референт

- Суфікс **-ес-** рідковживаний: *дияконеса, патронеса, поететикеса, пілотеса, принцеса та ін.*

? ? ? Для закріплення матеріалу пропонуємо ***мовний тренажер.***

*Утворюються іменники на позначення осіб жіночої статі за допомогою суфікса **-ес-** від усіх слів у рядку:

А спадкоємець, спортсмен, санітар
Б поет, диякон, патрон
В соліст, тваринник, рятувальник
Г професор, продюсер, працівник

***Звертаємо увагу***! Від іменників типу *академік, математик, мер, декан, академік, посол* та ін. **не можна утворити** назви осіб жіночої статі. У таких випадках для означення жіночої статі використовують форми дієслів минулого часу жіночого роду, прикметники, прізвища, слово ***пані*** та тощо: *декан відвідала, академік Маленко, пані мер, уповноважена посол.*

? ? ? Для закріплення матеріалу пропонуємо ***мовний тренажер.***

Помилково утворено слова в рядках:

А спеціалістка, садівниця, служниця
Б фігуристка, спортсменка, метреса
В філологиня, клоунеса, шахістка
Г меркиня, деканка, академічка
Ґ математичка, посолка, дияконка
Д речниця, викладачка, льотчиця
Е мисткиня, засновниця, юристка
Є композиторка, керівниця, професорка

**Нагадаємо,** що у правописі 1991 року правил щодо утворення назв осіб жіночої статі не було.

Бажаємо успіхів у вивченні та вдосконаленні української мови, виробленню мовної стійкості в робочому й повсякденному спілкуванні.

Сподіваємося, що матеріали цього онлайн- журналу допоможуть Вам у цьому.

*У наступних випусках продовжимо знайомство зі змінами в Новому правописі.*

***Нагадаємо мовні обов'язки громадян:***

- Розмовляй рідною мовою – своєю і свого народу: скрізь, де її розуміють, з усіма, хто її розуміє. Не поступайся своїми мовними правами заради вигоди, привілеїв, лукавої похвали – це зрада свого народу.

- Ставлення до рідної мови має бути таким, як до рідної матері: її люблять не за якість принади чи вигоди, а за те, що вона – мати.

- Захист рідної - найприродніший і найпростіший, найлегший і водночас найнеобхідніший спосіб національного самоутвердження і діяльності в ім'я народу. Маєш нагоду бути борцем за свій народ – будь ним!

- Володіння рідною мовою – не заслуга, а обов’язок патріотів.
- Пам’ятай: найкращий учитель  мови для дітей – це мати та батько.
- Допомагай кожному, хто хоче вивчити українську мову.

---  ---  ---